Lietas Nr. A420332313
Lietas arhīva Nr. AA43-0720-15/8

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 30.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente I.Kaļiņina,
tiesnese S.Liniņa un tiesnese U.Mihailova,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma faktiskās rīcības, kas izpaudusies kā cilvēka cieņai atbilstošu apstākļu nenodrošināšana Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatoros, atzīšanu par prettiesisku, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 14.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ ar 2013.gada 3.janvāra iesniegumu vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē, lūdzot atzīt par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, kas izpaudusies kā cilvēka cieņai atbilstošu apstākļu nenodrošināšana Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatoros, kā arī atlīdzināt personisko kaitējumu Ls 2500 un morālo kaitējumu Ls 2500 par soda izolatoros pavadītajām dienām, pavisam 25.
Pieteicējs iesniegumā norādījis, ka soda izolatora kamerās bija šādi cilvēka necienīgi, godu un cieņu pazemojoši uzturēšanās apstākļi: nebija nodrošināts privātums tualetes apmeklējuma laikā, proti, sanitārie mezgli kamerās nebija norobežoti, stāvpodi atradās pretī kameras ieejas durvīm un bija pārredzami caur durvju novērošanas actiņu; nepietiekama dzīvojamā platība; nepietiekama ventilācija, proti, kameras nebija iespējams izvēdināt, jo logi veidoti no iemūrētiem stikla blokiem; logu struktūras dēļ, kamerās nebija pietiekama dabīgā apgaismojuma, kas jūtami ietekmēja pieteicēja redzi un citus organisma bioloģiskos procesus; pieteicējam izsniegts neatbilstoša izmēra soda izolatoram paredzētais apģērbs, tāpēc pieteicējs nevarēja izmantot tiesības uz pastaigu, kā arī cietuma administrācijas pārstāvji pieteicēja apģērbu izsmēja.

[2] Ieslodzījuma vietu pārvalde ar 2013.gada 6.februāra lēmumu Nr.1/13.1-K/83 (turpmāk – Lēmums) (*lietas 13.-16.lapa*) atzina par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam pietiekamu privātumu tualetes apmeklējuma laikā Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatorā Nr./numurs/no 2012.gada 7. līdz 17.septembrim, soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 25. līdz 30.septembrim un soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 30.septembra līdz 10.oktobrim, kā atlīdzinājums pieteicējam noteikta rakstveida atvainošanās, uzdodot nekavējošu lēmuma izpildi Daugavgrīvas cietuma administrācijai.
Pārējā daļā pieteicēja iesniegums atstāts bez apmierinājuma.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kurā Lēmumu uzskata par nepamatotu un lūdz apmierināt viņa pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņam

tiktu atlīdzināts personiskais un morālais kaitējums par kopējo summu Ls 5000.
Pieteikums pamatots ar tiem pašiem argumentiem, kas ietverti iesniegumā Ieslodzījuma vietu pārvaldei un papildus norādīts turpmākais.
Pieteicēja valdījumā ir palikušas tās pašas bikses, kas viņam bija izsniegtas disciplinārsoda izciešanas laikā soda Daugavgrīvas cietuma izolatoros, un šīs bikses viņam ir apmēram 6 izmērus par lielu.
Pieteicējs ir sūdzējies par redzi, ikdienu viņam sanitāre, kas iznēsā zāles, pilināja acu pilienus, jo acis grauza un tās asaroja.
Tualetes apmeklējuma laikā pieteicējs vairākkārt tika iztraucēts, tādēļ pat notika asu vārdu apmaiņa ar cietuma uzraugiem.
Pieteicējs nepiekrīt, ka atrašanās soda izolatoros 25 dienas atzīstama par īslaicīgu, jo tas ir bijis ilgs un stresa pilns laiks. Turklāt pieteicējs uzskata, ka cietuma administrācija ar nodomu vēlējās iedvest pieteicējā bailes un satraukumu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 14.janvāra spriedumu apmierināts pieteicēja pieteikums daļā un atbildētājam uzdots atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu 1250 *euro* apmērā par to, ka pieteicējam netika nodrošināts pietiekams privātums tualetes apmeklējuma laikā, par nepietiekamo dabīgo apgaismojumu un ventilāciju, kā arī augumam neatbilstoša specapģērba izsniegšanu Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatorā Nr./numurs/no 2012.gada 7.septembra līdz 2012.gada 17.septembrim, soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 25.septembra līdz 30.septembrim un soda izolatorā Nr.12 no 2012.gada 30.septembra līdz 2012.gada 10.oktobrim.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 14.janvāra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts pieteikums, Ieslodzījuma vietu pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību, kurā nepiekrīt tiesas sprieduma motivācijai, ievērojot Lēmumā ietverto motivāciju, un uzsver, ka, nepārbaudot pieteicēja apgalvojumu pamatotību, tiesa nav ievērojusi objektīvās izmeklēšanas principu.

[6] Pieteicējs apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu nav iesniedzis. Paskaidrojumā par apelācijas sūdzību pieteicējs paudis viedokli, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pareizs.

[7] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

[9] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.
Ievērojot, ka pieteicējs nav iesniedzis apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu, lieta pēc būtības tiek izskatīta par pieteikumu daļā par: nepietiekamo dabīgo apgaismojumu un ventilāciju; augumam neatbilstoša specapģērba izsniegšanu; privātuma nenodrošināšanu tualetes apmeklējuma laikā Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 7.septembra līdz 2012.gada 17.septembrim, soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 25.septembra līdz 30.septembrim un soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 30.septembra līdz 2012.gada 10.oktobrim, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[10] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89.pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Satversmes 95.pants noteic, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienu nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.
Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pants

noteic, ka nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.
Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (turpmāk – Pakts) 7.pants noteic, ka nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai nežēlīgi, necilvēcīgi vai pazemojoši apieties ar viņu vai sodīt.
Savukārt Pakta 10.pants noteic, ka visām personām, kurām atņemta brīvība, ir tiesības uz humānu apiešanos un cilvēka personībai piemītošās pašcieņas respektēšanu. Tas nozīmē, ka pret personām, kurām ir ierobežota brīvība, nedrīkst izturēties pretēji Pakta 7.panta noteikumiem, kā arī personas nedrīkst tikt pakļautas citām grūtībām vai ierobežojumiem, kā tikai tām, kas izriet no brīvības atņemšanas apstākļiem.
Personas, kurām atņemta brīvība, bauda visas tiesības, kas noteiktas Paktā, ar tiem ierobežojumiem, kas slēgtā vidē ir neizbēgami (*General Comment No.21: Replaces general comment 9 concerning humane treatment of persons deprived of liberty (Art.10): 10/04/92, Human Rights Committee**,** para 3).*
Tātad citētajās tiesību normās ir nepārprotami nostiprināts cilvēka spīdzināšanas un necilvēcīgas izturēšanās aizliegums, tostarp nepieļaujot šādu izturēšanos arī pret ieslodzītām personām.
Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka no Konvencijas 3.panta valstij izriet pienākums nodrošināt, lai visi ieslodzītie tiktu turēti apstākļos, kas ir savienojami ar cilvēka cieņu, lai soda izpildes veids nepakļautu attiecīgo personu tādas intensitātes grūtībām vai pārbaudījumam, kas pārsniedz neizbēgamo ieslodzījumam piemītošo ciešanu līmeni un lai, ņemot vērā ieslodzījuma praktiskās prasības, ieslodzītā veselība un labklājība tiktu adekvāti nodrošinātas *(Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004.gada 2.decembra sprieduma lietā „Farbtuhs pret Latviju" 51.punkts, 2002.gada 15.jūlija sprieduma lietā „Kalašņikovs pret Krieviju" 95.punkts)*.
Minētās atziņas pēc būtības ir nostiprinātas Latvijas sodu izpildes kodeksa 4.panta otrās daļas 1.punktā, proti, izpildot jebkura veida krimināsodu, ievērojams šāds pamatprincips – sodu izpildes praksē ir nodrošināmas likumā noteiktās garantijas pret spīdzināšanu un necilvēcīgu vai pazemojošu soda piemērošanu notiesātajai personai; soda izpildes mērķis nav sagādāt fiziskas ciešanas vai pazemot cilvēka cieņu, vai izstumt viņu no sabiedrības.
Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa secina, ka no spīdzināšanas, necilvēcīgas vai pazemojošas apiešanās un sodīšanas aizlieguma izriet valsts pienākums nodrošināt ieslodzītajiem pienācīgus apstākļus ieslodzījuma vietā un šādu apstākļu nenodrošināšana var radīt cilvēktiesību pārkāpumu.
To, vai konkrētajā gadījuma ir būtiski ierobežotas cilvēktiesības, palīdz izvērtēt arī rekomendējoša rakstura dokumenti, kuri vienlaikus ir ar pietiekami autoritatīvu raksturu.
Saskaņā ar Eiropas cietumu noteikumu (Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikums Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem) 18.1.apakšpunktu apstākļiem ieslodzītajiem paredzētajās telpās, un jo īpaši guļamtelpās, ir jābūt tādiem, kas neaizskar cilvēka cieņu un, cik vien iespējams, nav pretrunā ieslodzīto tiesībām uz privāto dzīvi, kā arī tiem jāatbilst veselības un higiēnas prasībām, jo klimatiskajiem apstākļiem, un jo īpaši platībai, gaisa kubatūrai, apgaismojumam, apkurei un ventilācijai šajās telpās jāpievērš pietiekami daudz uzmanības.
Visās ēkās, kurās jādzīvo, jāstrādā vai jāpulcējas ieslodzītajiem, saskaņā ar šo noteikumu 18.2.apakšpunktu telpām jāatbilst šādām prasībām: logiem ir jābūt pietiekami lieliem, lai ieslodzītie normālos apstākļos varētu lasīt vai strādāt dabiskā apgaismojumā un, ja vien ēkā nav atbilstošas gaisa kondicionēšanas sistēmas, lai pa tiem telpās varētu ieplūst svaigs gaiss, kā arī mākslīgajam apgaismojumam jāatbilst atzītiem tehniskiem standartiem.
Eiropas cietumu noteikumu 19.3.apakšpunktā noteikts, ka ieslodzītajiem pastāvīgi ir pieejamas sanitārās labierīcības, kurās ievērotas higiēnas prasības un ieslodzīto tiesības uz privātumu.

[11] Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs bija ievietots Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 7.septembra līdz 2012.gada 17.septembrim, soda izolatorā Nr./numurs/ no 2012.gada 25.septembra līdz 30.septembrim un soda izolatorā Nr./numurs/no 2012.gada 30.septembra līdz 2012.gada 10.oktobrim. Minētajās kamerās pieteicējs atradās viens (*lietas 38.lapa*).
Daugavgrīvas cietuma Nodrošinājuma un inženiertehniskās daļas amatpersonas 2013.gada 16.janvāra izziņā (*lietas 36.lapa*) norādīts, ka soda izolatora kamera Nr./numurs/ ir aprīkota ar vienu logu (izmēri 0,42 m x 0,84 m), kura materiāls ir stikla bloki, un logs ir aprīkots ar restēm, logs nav atverams, tomēr kamerā ir iebūvēta izsūcējventilācija; soda izolators Nr./numurs/ aprīkots ar vienu dienas gaismekli (divas spuldzes, katras jauda 25W) un ar nakts gaismekli (viena spuldze, 25W), kas ir pietiekami, lai nodrošinātu pienācīgus un atbilstošos dzīves apstākļus.
Daugavgrīvas cietuma Nodrošinājuma un inženiertehniskās daļas amatpersonas 2013.gada 4.februāra

izziņā (*lietas 37.lapa*) norādīts, ka soda izolatora kamera Nr.8 ir aprīkota ar vienu stikla bloku logu (izmēri 0,42 m x 0,84 m), kurā ir iebūvēta atverama lūka; kamerā ir iebūvēta izsūcējventilācija; soda izolators aprīkots ar vienu dienas gaismekli (divas spuldzes, katras jauda 25W) un ar nakts gaismekli (viena spuldze, 25W); cietuma kameru tehniskās apskates žurnālā nav ierakstu par trūkumiem kameras aprīkojumā, soda izolators ir apmierinošā stāvoklī.
Daugavgrīvas cietuma Nodrošinājuma un inženiertehniskās daļas amatpersonas 2013.gada 23.janvāra izziņā (*lietas 42.lapa*) norādīts, ka soda izolatora kamera Nr.12 ir aprīkota ar vienu stikla bloku logu (izmēri 0,42 m x 0,84 m), kurā ir iebūvēta atverama lūka; kamerā ir iebūvēta izsūcējventilācija; soda izolators aprīkots ar vienu dienas gaismekli (divas spuldzes, katras jauda 25W) un ar nakts gaismekli (viena spuldze, 25W); soda izolators ir apmierinošā stāvoklī.
No lietā iesniegtajiem fotoattēliem apgabaltiesa secina, ka kameru vizuālo stāvokli un sadzīves apstākļus tajās nevar atzīt par tik kritiskiem, lai konstatētu spīdzināšanas, necilvēcīgas vai pazemojošas apiešanās aizlieguma pārkāpumu.
Tāpat apgabaltiesa nesaskata pamatu konstatēt kameru nepietiekamu ventilāciju, ņemot vērā cietuma sniegto informāciju, ka visās kamerās ir ierīkota ventilācija, arī logi kamerās Nr.8 un Nr.12 aprīkoti ar atveramajām lūkām, turklāt pieteicējs šajās kamerās uzturējās vienatnē, līdz ar to apgabaltiesa neapšauba, ka kamerā bija pietiekami daudz svaiga gaisa, un pieteicēja apgalvojumi par ventilācijas nepietiekamību ir subjektīvi.
Saistībā ar pieteicēja norādīto par nepietiekamo apgaismojumu, kas, pieteicēja ieskatā, ietekmēja viņa redzi, apgabaltiesa no Daugavgrīvas cietuma Medicīnas daļas sniegtās informācijas no pieteicēja ambulatorā pacienta medicīniskās kartes (*lietas 40.–41.lapa*) konstatē, ka pieteicējs no 2012.gada 3.janvāra līdz 2013.gada 3.janvārim nav vērsies Daugavgrīvas cietuma Medicīnas daļā ar sūdzībām par redzi saistībā ar atrašanos cietuma soda izolatoros.
Tāpat pieteicējs pēc ievietošanas soda izolatorā nebija vērsies pie Daugavgrīvas cietuma administrācijas ar sūdzību par nepietiekamu apgaismojumu, ja tāds fakts ir bijis. Ar sūdzību par apstākļiem soda izolatoros pieteicējs tikai 2013.gada 7.janvārī vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē, vienlaikus lūdzot piešķirt atlīdzinājumu. Tas nozīmē, ka pieteicējs šajā lietā nav darījis visu iespējamo, lai nekavējoties reaģētu uz savu iespējamo tiesību aizskārumu (ja tāds ir bijis), ja viņam tik tiešam bija nepieciešams labāks apgaismojums. Apgabaltiesas ieskatā nav pieļaujams, ka pieteikums tiesai tiek pamatots, piemeklējot situācijas un apstākļus, kas potenciāli varētu atbilst cilvēktiesību pārkāpumiem, lai pretendētu uz atlīdzinājumu, jo izskatāmajā gadījumā pieteicējs nav sadarbojies ar cietuma administrāciju un savlaicīgi nav informējis par iespējamajiem tiesību pārkāpumiem, ja tādi ir bijuši.
Kā izriet no Daugavgrīvas cietuma sniegtās informācijas, soda izolatoros ir bijuši stikla bloku logi. Ievērojot, ka soda izolatoros tiek ievietotas personas par smagiem pārkāpumiem soda izciešanas laikā, turēšanas apstākļi soda izolatorā vienmēr atšķirsies no tiem apstākļiem, kādi tiek nodrošināti ieslodzīto dzīvojamās kamerās, vismaz drošības un prevencijas apsvērumu kontekstā. Ar šiem apstākļiem izskaidrojams, kādu iemeslu dēļ soda izolatora logi vēsturiski izveidoti no stikla blokiem, nevis no stikla.
Vispārēji apgabaltiesa uzskata, ka nav pamata atzīt, ka dabiskā apgaismojuma intensitāte kamerās varētu tikt uzskatīta par nepietiekamu tādā līmenī, lai radītu personas tiesību aizskārumu, kas būtu uzlūkojams kā spīdzināšana vai citāda cietsirdīga izturēšanās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas izpratnē. Par spīdzināšanu būtu pamats atzīt tikai tādu gadījumu, kad personai nepietiekams apgaismojums radītu papildus slodzi redzei. Kā tika konstatēts iepriekš, pieteicējs no 2012.gada 3.janvāra līdz 2013.gada 3.janvārim nav vērsies Daugavgrīvas cietuma Medicīnas daļā ar sūdzībām par redzi saistībā ar atrašanos cietuma soda izolatoros.
No lietas materiāliem konstatējams, ka soda izolatoros, kur pieteicējs uzturējās soda izciešanas laikā, ir ierīkots mākslīgais apgaismojums. Turklāt divos izolatoros, kuros pieteicējs uzturējās iepriekš minētajā periodā, logos ir iebūvēta atverama lūka, kas arī ir dabiskā apgaismojuma avots. Par mākslīgā apgaismojuma trūkumu vai nepietiekamību pieteicējs nekādus iebildumus nav izteicis. Apgabaltiesas ieskatā formāli var atzīt, ka dabiskā apgaismojuma līmenis kamerās nav bijis tāds, lai ieslodzītais varētu brīvi lasīt un rakstīt, tomēr dabiskā apgaismojuma nepietiekamība tika kompensēta ar mākslīgo apgaismojumu.
Apgabaltiesa ņem vērā arī apstākli, ka izskatāmajā lietā pieteicējs soda izolatoros atradies 2012.gada septembrī un oktobrī. Kā pamatoti argumentējusi Ieslodzījuma vietu pārvalde apelācijas sūdzībā, Latvijas klimatiskajos apstākļos rudens mēnešos dabīgais apgaismojums nav pietiekams, lai iekštelpās varētu lasīt vai pildīt citus darbus bez papildus elektriskā apgaismojuma. Minētais apgabaltiesas ieskatā izskaidro to,

kādēļ pieteicējam licies, ka apgaismojums kamerās 2012.gada septembrī un oktobrī bija nepietiekams, – pieteicēja subjektīva izjūta par nepietiekamu apgaismojumu, iespējams, radusies rudens perioda iestāšanas dēļ, nevis tāpēc, ka kamerās nebija pietiekams apgaismojums logu struktūras dēļ.
Pieteicējs pieteikumā apgalvo, ka ikdienu viņam sanitāre, kas iznēsā zāles, pilināja acu pilienus, jo acis grauza un tās asaroja. Kaut minētais fakts neapstiprinās ar lietā iesniegtajiem pierādījumiem, tomēr apgabaltiesa vērš pieteicēja uzmanību uz to, ka ir vispārzināms, ka gadījumā, ja acīs tiek ievadīti medicīniskie preparāti, acis šajā periodā ir īpaši jāsaudzē, nepakļaujot tās pārmērīgai slodzei, kāda rodas, piemēram, lasot, kā arī jāizvairās no saules staru ietekmes. Ievērojot minēto un arī to, ka visos soda izolatoros bija nodrošināts elektriskais apgaismojums, nav konstatējams fakts, ka pieteicējam soda izolatoros 2012.gada septembrī un oktobrī nebija nodrošināti pienācīgi uzturēšanas apstākļi. Līdz ar to apgabaltiesai nerodas iespaids, ka ir pieļauts cilvēktiesību pārkāpums.

[12] Saistībā ar pieteicēja argumentu par viņa augumam neatbilstoša specapģērba izsniegšanu, ievietojot pieteicēju soda izolatoros, apgabaltiesa konstatē, ka šādam apgalvojumam lietā nav iesniegts neviens pierādījums.
Administratīvā procesa likuma 161.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi. Savukārt minētā panta otrā daļa paredz – ja viens administratīvā procesa dalībnieks atzīst faktu, uz kuru otrs administratīvā procesa dalībnieks pamato savus prasījumus vai iebildumus, tiesa var atzīt šādu faktu par pierādītu, ja tai nav šaubu, ka atzīšana nav notikusi viltus, vardarbības, draudu vai maldības ietekmē vai arī lai slēptu patiesību.
Faktus par pieteicēja augumam neatbilstoša speciālā apģērba izsniegšanu pieteicējam Ieslodzījuma vietu pārvalde neatzīst un uz apgabaltiesa pieprasījumu paskaidro, ka pieteicējam pašam, pirms ievietošanas soda izolatorā, bija iespēja izvēlēties sev atbilstoša izmēra apģērbu.
To, ka Daugavgrīvas cietumā ieslodzītām personām pašām bija iespējams izvēlēties apģērbu, netieši apstiprina arī tas, ka pieteicējs arī pēc atbrīvošanas no soda izolatora specapģērbu nebija nodevis administrācijai, bet bija paturējis, lai uzrādītu pirmās instances tiesas sēdē. Minētie apstākļi liecina par to, ka konkrētajā ieslodzījuma vietā specapģērba izsniegšana netiek kontrolēta no iestādes puses un ieslodzītās personas pašas rūpējas par to, lai izvēlētos apģērbu atbilstoši savam augumam.
Turklāt par ticamu uzskatāms pirmās instances tiesas sēdē Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvja paskaidrotais, ka nav izslēgts, ka pieteicēja demonstrētās bikses bija citas, nevis tās, kas bija pieteicēja rīcībā soda izciešanas laikā. Nav arī izslēgts, ka pieteicējs no netīrās veļas kaudzes varēja paņemt arī citas bikses.
Administratīvā procesa likuma 59.panta ceturtā daļa noteic, ka procesa dalībniekam ir pienākums iesniegt pierādījumus, kas ir viņa rīcībā, un paziņot iestādei par faktiem, kas viņam ir zināmi un konkrētajā lietā varētu būt būtiski.
Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs par savu iespējamo tiesību aizskārumu (augumam neatbilstoša speciālā apģērba izsniegšanu, ja tā tik tiešām bija) nekavējoties nav vērsies pie ieslodzījuma vietas (Daugavgrīvas cietuma) priekšnieka ar lūgumu to pārtraukt un izsniegt augumam atbilstošu speciālo apģērbu, it īpaši, ja neatbilstošs speciālais apģērbs ietekmēja pieteicēja iespēju iziet pastaigā.
Ievērojot, ka lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka pieteicējam tika izsniegts viņa augumam neatbilstoša izmēra apģērbs, nevis viņš pats izvēlējās apģērbu, un kurā datumā tas notika (pieteicējs neatsaucās uz apgabaltiesas aicinājumu norādīt konkrētu datumu, kad pieteicējam neatbilstošs apģērbs tika izsniegts, jo pieteicējs soda izolatorā 2012.gada septembrī un oktobrī atradās trīs reizes), pieteicēja izvirzītais apgalvojums uzskatāms par nepamatotu.

[13] Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Savukārt Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmā daļa noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu (turpmāk zaudējumu atlīdzinājums), kas nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību. Šā likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumus var nodarīt ar darbību izdodot prettiesisku

administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Savukārt, šā likuma 5.pants noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

No minētajām tiesību normām secināms, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu (arī morālā kaitējuma), ja zaudējumi cita starp nodarīti ar iestādes faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku. Ņemot vērā to, ka apgabaltiesa izskatāmajā gadījumā nekonstatēja Daugavgrīvas cietuma prettiesisko faktisko rīcību, pieteicēja pieteikums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu ir noraidāms.

[14] Attiecībā uz pieteicēja argumentu par privātuma nenodrošināšanu tualetes apmeklējuma laikā, izciešot sodus soda izolatoros 2012.gada septembrī un oktobrī, apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja pamata iebildums ir par to, ka sanitārie mezgli kamerās nav bijuši norobežoti un kamerās izbūvētie stāvpodi atradās pretī kameras ieejas durvīm un bija pārredzami caur durvju novērošanas actiņu. Ieslodzījuma vietu pārvalde administratīvajā procesā iestādē atzina šo faktu par pārkāpumu un uzdeva Daugavgrīvas cietuma administrācijai rakstveidā atvainoties pieteicējam. Daugavgrīvas cietuma priekšnieks 2013.gada 12.februārī rakstveidā atvainojās pieteicējam par pieļauto pārkāpumu (*lietas 54.lapa*).
Izvērtējot, vai atvainošanas ir adekvāts atlīdzinājums par pieteicēja privātuma iespējamo nenodrošināšanu tualetes apmeklējuma laikā, apgabaltiesa, ievērojot, ka pieteicējs soda izolatoros ir atradies viens un nav pamata uzskatīt, ka cietuma uzraugs, kam vienlaikus jāuzrauga vairākas kameras, nepārtraukti vēroja vienīgi pieteicēja uzturēšanos soda izolatorā, līdz ar to, iespējams, arī neredzēja pieteicēju, kārtojot dabiskās vajadzības, iestādes izraudzītais morālā kaitējuma atlīdzināšanas veids (rakstveida atvainošanās) ir atbilstošs lietā konstatētajiem apstākļiem.

[15] Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtā daļa noteic: ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Šādos gadījumos tiesa pieteicēja pienākumu samaksāt valsts nodevu attiecīgajā apmērā norāda sprieduma rezolutīvajā daļā. Ja pieteicējs triju mēnešu laikā neiesniedz tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu, tiesa sprieduma norakstu nosūta tiesu izpildītājam izpildei. Tā kā pieteicējs šajā lietā bija atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu, viņam ir uzliekams pienākums atmaksāt valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma faktiskās rīcības, kas izpaudusies kā cilvēka cieņai atbilstošu apstākļu nenodrošināšana Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas soda izolatoros, atzīšanu par prettiesisku, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.
Uzlikt /pers. A/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese A/, Alojas novads, pienākumu atmaksāt Latvijas Republikai valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.
Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Kaļiņina

Tiesnese S.Liniņa

Tiesnese U.Mihailova